

Vägar till högskolan för kunskap och kvalitet

Sammanfattning

I betänkandet behandlas proposition 2006/07:107 *Vägar till högskolan för kunskap och kvalitet* samt motioner som väckts med anledning av propositionen.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag samt avstyrker samtliga motionsyrkanden. Propositionens förslag innebär att det fr.o.m. höstterminen 2010 ska krävas godkända betyg i kärnämneskurserna svenska eller svenska som andraspråk, engelska och matematik för grundläggande behörighet till utbildning som påbörjas på grundnivå. Inför antagningen till studier höstterminen 2008 avskaffas regeln om grundläggande behörighet på grund av ålder och arbetslivserfarenhet. Även urvalsgruppen för sökande med resultat från högskoleprovet i kombination med arbetslivserfarenhet avskaffas vid denna tidpunkt. Universitet och högskolor ska få bestämma vilka urvalsgrunder som ska gälla för högst en tredjedel av platserna på utbildning som påbörjas på grundnivå.

Utskottet tillstyrker en ändring i högskolelagen som gäller en anpassning till följd av införandet av en ny utbildnings- och examensstruktur.

I betänkandet finns reservationer från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Ett särskilt yttrande lämnas av Socialdemokraterna och Miljöpartiet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	7
Ärendet och dess beredning	7
Utskottets överväganden	8
Förslag om avslag på propositionen	8
Grundläggande behörighet på grund av slutbetyg	8
Samlat betygsdokument från gymnasial vuxenutbildning	11
Grundläggande behörighet på grund av ålder och arbetslivserfarenhet	12
Urvalsgrunder och platsfördelning	13
Meritvärdering	15
Ändring i högskolelagen till följd av en ny utbildnings- och examensstruktur	18
Lärarexamen	19
Reservationer	21
1. Förslag om avslag på propositionen, punkt 1 (s)	21
2. Utredning gällande högskolebehörighet, punkt 2 (v)	22
3. Grundläggande behörighet på grund av slutbetyg, punkt 3 (v, mp)	22
4. Samlat betygsdokument från gymnasial vuxenutbildning, punkt 4 (v)	23
5. Grundläggande behörighet på grund av ålder och arbetslivserfarenhet, punkt 5 (v)	23
6. Grundläggande behörighet på grund av ålder och arbetslivserfarenhet, punkt 5 (mp)	24
7. Tidpunkt för avskaffandet av grundläggande behörighet på grund av ålder och arbetslivserfarenhet, punkt 6 (mp)	24
8. Platsfördelning inom högskoleprovskvoten, punkt 8 (mp)	25
9. Urvalsgruppen för sökande med resultat från högskoleprovet i kombination med arbetslivserfarenhet, punkt 9 (v, mp)	25
10. Tidpunkt för avskaffandet av urvalsgruppen för sökande med resultat från högskoleprovet i kombination med arbetslivserfarenhet, punkt 10 (mp)	26
11. Riksdagens tidigare ställningstagande om meritämnen, punkt 11 (mp)	26
12. Meritvärdering, punkt 12 (v)	26
13. Meritvärdering, punkt 12 (mp)	27
14. Lärarexamen, punkt 15 (v)	27
Särskilt yttrande	29
Lärarexamen, punkt 15 (s, mp)	29
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	30
Propositionen	30
Följdmotioner	30

Bilaga 2

Regeringens lagförslag	32
Förslag till lag om ändring i högskolelagen (1992:1434)	32
Förslag till lag om ändring i lagen (2007:000) om ändring i högskolelagen (1992:1434)	33

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Förslag om avslag på propositionen

Riksdagen avslår motion 2006/07:Ub17.

Reservation 1 (s)

2. Utredning gällande högskolebehörighet

Riksdagen avslår motion 2006/07:Ub18 yrkande 1.

Reservation 2 (v)

3. Grundläggande behörighet på grund av slutbetyg

Riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om grundläggande behörighet på grund av slutbetyg. Därmed bifaller riksdagen proposition 2006/07:107 punkt 3 och avslår motionerna 2006/07:Ub18 yrkande 2 och 2006/07:Ub19 yrkande 1.

Reservation 3 (v, mp)

4. Samlat betygsdokument från gymnasial vuxenutbildning

Riksdagen avslår motion 2006/07:Ub18 yrkande 3.

Reservation 4 (v)

5. Grundläggande behörighet på grund av ålder och arbetslivserfarenhet

Riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om grundläggande behörighet på grund av ålder, arbetslivserfarenhet och kunskaper i svenska och engelska. Därmed bifaller riksdagen proposition 2006/07:107 punkt 4 och avslår motionerna 2006/07:Ub18 yrkande 4 och 2006/07:Ub19 yrkande 2.

Reservation 5 (v)

Reservation 6 (mp)

6. Tidpunkt för avskaffandet av grundläggande behörighet på grund av ålder och arbetslivserfarenhet

Riksdagen avslår motion 2006/07:Ub19 yrkande 3.

Reservation 7 (mp)

7. Platsfördelning vid urval

Riksdagen bifaller proposition 2006/07:107 punkt 5 i denna del.

8. Platsfördelning inom högskoleprovskvoten

Riksdagen avslår motion 2006/07:Ub19 yrkande 5.

Reservation 8 (mp)

9. Urvalsgruppen för sökande med resultat från högskoleprovet i kombination med arbetslivserfarenhet

Riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om urvalsgrunder och platsfördelning. Därmed bifaller riksdagen proposition 2006/07:107 punkt 5 i denna del och avslår motionerna 2006/07:Ub18 yrkande 5 och 2006/07:Ub19 yrkande 4.

Reservation 9 (v, mp)

10. Tidpunkt för avskaffandet av urvalsgruppen för sökande med resultat från högskoleprovet i kombination med arbetslivserfarenhet

Riksdagen avslår motion 2006/07:Ub19 yrkande 6.

Reservation 10 (mp)

11. Riksdagens tidigare ställningstagande om meritämnen

Riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om att riksdagens tidigare ställningstagande om meritämnen inte längre ska gälla. Därmed bifaller riksdagen proposition 2006/07:107 punkt 6 och avslår motion 2006/07:Ub19 yrkande 7.

Reservation 11 (mp)

12. Meritvärdering

Riksdagen avslår motionerna 2006/07:Ub18 yrkande 6 och 2006/07:Ub19 yrkande 8.

Reservation 12 (v)

Reservation 13 (mp)

13. Ändring i högskolelagen (1992:1434) till följd av en ny utbildnings- och examensstruktur

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i högskolelagen (1992:1434). Därmed bifaller riksdagen proposition 2006/07:107 punkt 1.

14. Ändring i lagen (2007:000) om ändring i högskolelagen (1992:1434)

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2007:000) om ändring i högskolelagen (1992:1434). Därmed bifaller riksdagen proposition 2006/07:107 punkt 2.

15. Lärarexamen

Riksdagen avslår motion 2006/07:Ub18 yrkande 7.

Reservation 14 (v)

Stockholm den 15 maj 2007

På utbildningsutskottets vägnar

Sofia Larsen

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Sofia Larsen (c), Marie Granlund (s), Mats Gerdau (m), Mikael Damberg (s), Gustav Blix (m), Ulf Nilsson (fp), Louise Malmström (s), Betty Malmberg (m), Ibrahim Baylan (s), Gunilla Tjernberg (kd), Lars Hjalmered (m), Rossana Dinamarca (v), Peter Hultqvist (s), Ulrika Carlsson i Skövde (c), Mats Pertoft (mp), Oskar Öholm (m) och Thomas Strand (s).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Regeringen lämnar i propositionen *Vägar till högskolan för kunskap och kvalitet* (prop. 2006/07:107) förslag och bedömningar gällande reglerna för tillträde till högre utbildning.

I propositionen föreslås även en ändring i högskolelagen som innebär en anpassning till den nya utbildnings- och examensstruktur som riksdagen beslutat om (prop. 2004/05:162, bet. 2005/06:UbU3).

Inom Regeringskansliet har promemorior om förslag till ändrade regler för tillträde till högre utbildning samt förslag om ändring i högskolelagen utarbetats. Promemoriorna har varit föremål för remissbehandling.

Med anledning av propositionen har tre motioner väckts. Förslagen i motionerna återfinns i bilaga 1.

Utskottets överväganden

Förslag om avslag på propositionen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkandet om att propositionen ska avslås i sin helhet.

Jämför reservation 1 (s).

Motionen

Socialdemokraterna anför i motion 2006/07:UbU:17 att propositionen ska avslås i sin helhet. Orsaken är att regeringen nyligen har beslutat att utreda gymnasieskolans struktur och utbildningar (dir. 2007:8). I avvaktan på dessa utredningars arbete bör inte tillträdesreglerna till högskolan ändras.

Socialdemokraternas synpunkter på propositionens olika delförslag redovisas nedan under respektive rubrik.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandet.

Goda förkunskaper från gymnasieskola eller gymnasial vuxenutbildning är en förutsättning för framgångsrika högstestudier. Propositionens förslag om tillträdesregler till högskolan syftar till att få studenter med bättre förkunskaper. Samtidigt görs förändringar som bidrar till ett mer likvärdigt och rättvist regelsystem. Enligt utskottets mening är det därför angeläget att de föreslagna förändringarna inte skjuts på framtiden, utan träder i kraft i enlighet med propositionens förslag.

Grundläggande behörighet på grund av slutbetyg

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör godkänna regeringens förslag om grundläggande behörighet på grund av slutbetyg och avslå motionsyrkandena.

Jämför reservationerna 2 (v) och 3 (v, mp).

Gällande bestämmelser

Den grundläggande behörigheten är gemensam för all högsteutbildning som påbörjas på grundnivå och finns reglerad i 7 kap. 5–7 och 24 §§ högskoleförordningen (1993:100). För sökande med slutbetyg från gymnasie-

skolan och gymnasial vuxenutbildning gäller att grundläggande behörighet till utbildning som påbörjas på grundnivå och vänder sig till nybörjare uppnås om sökanden:

- fått slutbetyg från ett nationellt eller specialutformat program i gymnasieskolan och har lägst betyget Godkänt på kurser som omfattar minst 90 % av de gymnasiepoäng som krävs för ett fullständigt program, respektive
- fått slutbetyg från gymnasial vuxenutbildning eller fått samlat betygsdokument från gymnasial vuxenutbildning och har lägst betyget Godkänt på kurser som omfattar minst 90 % av de gymnasiepoäng som krävs för ett slutbetyg,

I samband med behandlingen av propositionen *Ny värld – ny högskola* (prop. 2004/05:162, bet. 2005/06:UbU3) godkände riksdagen förslag om nya bestämmelser gällande grundläggande behörighet för sökande från gymnasieskolan och gymnasial vuxenutbildning. Reglerna ska träda i kraft den 1 januari år 2010. För sökande från gymnasieskolan respektive gymnasial vuxenutbildning gäller att grundläggande behörighet till utbildning som påbörjas på grundnivå och som vänder sig till nybörjare uppnås om sökanden:

- fått bevis om gymnasieexamen enligt 5 kap. 4 c § fjärde stycket skollagen (1985:100), respektive
- fått slutbetyg från gymnasial vuxenutbildning och har lägst betyget Godkänt i minst 2 250 gymnasiepoäng inklusive lägst betyget Godkänt i gymnasiearbetet.

Propositionen

I propositionen föreslås att sökande med slutbetyg från gymnasieskolan respektive gymnasial vuxenutbildning får grundläggande behörighet till utbildning som påbörjas på grundnivå om sökanden:

- fått slutbetyg från ett fullständigt nationellt eller specialutformat program i gymnasieskolan och har lägst betyget Godkänt i minst 2 250 gymnasiepoäng inklusive lägst betyget Godkänt i kärnämneskurserna svenska eller svenska som andraspråk, engelska och matematik, respektive
- fått slutbetyg från gymnasial vuxenutbildning och har lägst betyget Godkänt i minst 2 250 gymnasiepoäng inklusive lägst betyget Godkänt i kärnämneskurserna svenska eller svenska som andraspråk, engelska och matematik.

Regeringen motiverar sitt förslag med att nuvarande regler medger att en elev kan vara underkänd i något eller några av kärnämneskurserna svenska eller svenska som andraspråk, engelska och matematik, men ändå uppfylla kraven på grundläggande behörighet. Samtidigt har det visat sig att studenter som inte har godkända betyg i nämnda ämnen avlägger färre högskole-

poäng än andra studenter. Regeringen konstaterar också att det för antagning till gymnasieskolan krävs lägst betyget Godkänt i svenska, engelska och matematik och att det är rimligt att samma princip tillämpas för grundläggande behörighet vid högskolestudier.

De nya bestämmelserna om grundläggande behörighet bör tillämpas vid antagningen till höstterminen 2010. Sökande från gymnasieskolan och sökande med slutbetyg från gymnasial vuxenutbildning som innan den 1 januari 2010 uppfyller kraven på grundläggande behörighet för högskoleutbildning föreslås även därefter ha sådan behörighet.

Motionerna

Socialdemokraterna skriver i motion 2006/07:Ub17 att kunskaper i svenska, engelska och matematik är viktiga kunskaper såväl i livet som för vidare studier. Man anser dock att kunskapskraven för grundläggande behörighet bör utformas i samklang med de framtida kraven på gymnasieexamen.

Vänsterpartiet anför i motion 2006/07:Ub18 yrkande 1 behovet av en utredning som analyserar frågan om krav för högskolebehörighet. Enligt Vänsterpartiet är det faktaunderlag som regeringen baserar sin proposition på bristfälligt. Enligt yrkande 2, samma motion, bör inte reglerna för grundläggande behörighet ändras innan en sådan utredning genomförs.

Miljöpartiet menar i motion 2006/07:Ub19 yrkande 1 att den grundläggande behörigheten inte bör ändras förrän Gymnasieutredningen (dir. 2007:8) respektive Utredningen om införandet av en yrkeshögskola (dir. 2007:50) har överlämnats. Partiet menar att riksdagen inte bör godkänna reformer som kan behöva förändras redan om ett par år.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen godkänner regeringens förslag om grundläggande behörighet och avslår motionsyrkandena.

Utskottet anser att propositionen bygger på ett tydlig faktaunderlag. Högskoleverkets rapport (2007:1 R) visar att studenter som saknar godkända betyg i kärnämneskurserna svenska, svenska som andraspråk, engelska och matematik avlägger färre högskolepoäng än andra studenter. Nästan samtliga remissinstanser har tillstyrkt att kärnämneskurserna svenska eller svenska som andraspråk, engelska och matematik ska ingå i kraven för grundläggande behörighet.

Enligt utskottets mening är goda förkunskaper viktiga såväl för den högre utbildningens kvalitet som för enskilda studenters studieframgångar. Det är därför angeläget att de nya reglerna för grundläggande behörighet gäller för de studenter som kan kvalificera sig för högskolestudier höstterminen 2010.

Samlat betygsdokument från gymnasial vuxenutbildning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkandet om samlat betygsdokument från gymnasial vuxenutbildning.

Jämför reservation 4 (v).

Gällande bestämmelser

Ett samlat betygsdokument är ett betygsutdrag som redovisar vilka kurser en studerande har läst och betygen på dessa. Enligt högskoleförordningen (1993:100) måste en sökande med ett samlat betygsdokument från gymnasial vuxenutbildning, för grundläggande behörighet till utbildning på grundnivå som vänder sig till nybörjare, ha lägst betyget Godkänt på kurser som omfattar minst 90 % av de gymnasiepoäng som krävs för ett slutbetyg (7 kap. 5 § 2).

Den tidigare regeringen har beslutat att sökande med samlat betygsdokument från gymnasial vuxenutbildning fr.o.m. den 1 januari 2010 ska ha lägst betyget Godkänt i minst 2 250 gymnasiepoäng, varav minst 650 poäng avser kärnämneskurser, för grundläggande behörighet.

Propositionen

Regeringens bedömning är att samlat betygsdokument bör tas bort som behörighetsgrundande dokument. Skälet är att kraven på grundläggande behörighet bör vara lika för alla sökande från gymnasial vuxenutbildning. Alla sökande från gymnasial vuxenutbildning måste därmed ha ett slutbetyg för att uppfylla kraven på grundläggande behörighet. Förändringen bör träda i kraft vid antagningen till höstterminen 2010. Sökande med samlat betygsdokument från gymnasial vuxenutbildning som innan ändringarna föreslås träda i kraft uppfyller kraven på grundläggande behörighet bör även fortsättningsvis ha behörighet.

Motionen

Vänsterpartiet menar i motion 2006/07:Ub18 yrkande 3 att ett samlat betygsdokument från gymnasial vuxenutbildning bör vara kvar som behörighetsgivande dokument för högskolestudier. Regeringens planer på att avskaffa denna möjlighet skulle försvåra för dem som har studerat inom vuxenutbildningen att söka till högskolan. Vänsterpartiet menar att ett slutbetyg inte säger mer om vilka möjligheter de studerande har att tillgodogöra sig högskoleutbildning än vad ett samlat betygsdokument gör.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandet.

Utskottet anser att kraven på grundläggande behörighet bör vara lika för alla sökande från gymnasial vuxenutbildning. Inför antagningen till höstterminen 2010 bör därför det samlade betygsdokumentet avskaffas som grund för grundläggande behörighet. Studenter som med gällande bestämmelser uppnår grundläggande behörighet via ett samlat betygsdokument får då komplettera sina studier och via ett slutbetyg uppnå grundläggande behörighet. För studenter utan slutbetyg kommer även bedömning av reell kompetens att vara en alternativ väg att uppnå behörighet.

Grundläggande behörighet på grund av ålder och arbetslivserfarenhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör godkänna regeringens förslag om riktlinjer för grundläggande behörighet på grund av ålder och arbetslivserfarenhet samt avslå motionsyrkandena.

Jämför reservationerna 5 (v), 6 (mp) och 7 (mp).

Gällande bestämmelser

I högskoleförordningen (1993:100) finns en bestämmelse (7 kap. 7 §), den s.k. 25:4-regeln, som innebär att ålder och arbetslivserfarenhet ger grundläggande behörighet till högskolestudier på grundnivå för den som:

- fyller 25 år senast under det kalenderår då utbildningen börjar,
- har arbetat under sammanlagt minst fyra år före det kalenderhalvår då utbildningen börjar eller på något annat sätt har förvärvat motsvarande erfarenhet, och
- har kunskaper i kärnämneskurserna svenska eller svenska som andraspråk och engelska som motsvarar ett fullföljt nationellt program i gymnasieskolan.

Propositionen

Regeringen föreslår att 25:4-regeln avskaffas vid antagningen till höstterminen 2008. Enligt regeringen är regeln orättvis eftersom den innebär att det ställs olika krav på förkunskaper för olika grupper av studenter. I stället för 25:4-regeln vill regeringen utveckla arbetet med bedömning av reell kompetens. Man avser därför att ge Högskoleverket i uppdrag att kvalitets-säkra dessa bedömningar.

Studenter som innan den 1 januari 2008 uppfyller kraven på grundläggande behörighet enligt 25:4-regeln bör övergångsvis, t.o.m. den 31 december 2011, ha denna behörighet.

Motionerna

Socialdemokraterna anser i motion 2006/07:Ub17 att den s.k. 25:4-regeln bör behållas. Man menar att regeln innebär ett erkännande av de kunskaper och erfarenheter som arbetslivet medfört och att den bidrar till kvalitet och mångfald inom högskolan.

Vänsterpartiet anför i motion 2006/07:Ub18 yrkande 4 att 25:4-regeln ska finnas kvar. Partiet menar att regeln har bidragit till att öka mångfalden inom högskolan. Att ersätta 25:4-regeln med bedömning av reell kompetens är inte ett rättssäkert alternativ enligt Vänsterpartiet. Bedömningarna riskerar att variera mellan lärosätena.

Miljöpartiet menar i motion 2006/07:Ub19 yrkande 2 att 25:4-regeln ska behållas tills vidare. Partiet menar förvisso att regeln bör avskaffas på sikt, men först när metoderna för att bedöma reell kompetens har utvecklats ytterligare. Man menar också att det är betydelsefullt att det blir allmänt känt bland potentiella sökande vad en sådan prövning innebär och vilka förkunskaper som krävs. Om 25:4-regeln ändå avskaffas bör detta, enligt yrkande 3 samma motion, ske tidigast 2010.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen godkänner regeringens förslag om grundläggande behörighet på grund av ålder och arbetslivserfarenhet och avslår motionsyrkandena.

Liksom regeringen anser utskottet att det är felaktigt att ålder och arbetslivserfarenhet per automatik ger grundläggande behörighet till högskolestudier. 25:4-regeln innebär att olika krav på förvärvade kunskaper ställs på olika grupper av studenter. Regeln bör därför avskaffas vid antagningen till höstterminen 2008.

Utskottet framhåller vikten av att arbetet med bedömningar av reell kompetens fungerar på ett tillfredsställande och rättssäkert sätt. Det uppdrag som regeringen avser att ge till Högskoleverket gällande reell kompetens är betydelsefullt i sammanhanget. Ytterst värnas rättssäkerheten av möjligheten för sökande som fått avslag på ansökan om behörighet att överklaga till Överklagandenämnden för högskolan.

Urvalsgrunder och platsfördelning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör godkänna regeringens förslag om riktlinjer för urvalsgrunder och platsfördelning samt avslå motionsyrkandena.

Jämför reservationerna 8 (mp), 9 (v, mp) och 10 (mp).

Gällande bestämmelser

Högst en femtedel av platserna på en högskoleutbildning som påbörjas på grundnivå och som vänder sig till nybörjare ska enligt högskoleförordningen (1993:100) fördelas på grundval av urvalsgrunder som högskolan bestämmer (7 kap. 13 § 3). Dessa urvalsgrunder får bestå av andra särskilda prov än högskoleprovet, kunskaper, arbetslivserfarenhet eller annan erfarenhet som är särskilt värdefull för den sökta utbildningen, samt andra för utbildningen sakliga omständigheter (7 kap. 23 §).

En tredjedel av platserna vid högskolan ska fördelas på grundval av resultat från högskoleprovet. Hälften av dessa fördelas på grundval av poäng för enbart högskoleprovet och hälften på grundval av högskoleprovet i kombination med arbetslivserfarenhet (7 kap. 13 § 2). I det senare fallet ska poäng ges efter fem års arbete på minst halvtid och med en fjärdedel av maximal poäng för högskoleprovet, dvs. 0,5 poäng (7 kap. 22 §).

Propositionen

Regeringen föreslår att universitet och högskolor ska få bestämma vilka urvalsgrunder som ska gälla för högst en tredjedel av platserna på en utbildning som påbörjas på grundnivå och som vänder sig till nybörjare. Syftet är att öka lärosätenas möjligheter att attrahera sökande med vissa kunskaper och erfarenheter samt att anpassa urvalsgrunderna till olika utbildningsbehov.

I propositionen föreslås vidare att urvalsgruppen för sökande med resultat från högskoleprovet i kombination med arbetslivserfarenhet, den s.k. HA-gruppen, ska avskaffas. Regeringen konstaterar att den arbetslivserfarenhet som ger extra poäng enligt gällande regler enbart har en kvantitativ grund och inte tar hänsyn till om erfarenheten har relevans för sökt högskoleutbildning. Den gällande bestämmelsen innebär också att studenter som antas genom HA-gruppen tar platser från studenter med enbart resultat från högskoleprovet. Regeringen menar att urvalsreglerna ska vara åldersneutrala till sin utformning, dvs. att yngre personer ska konkurrera på lika villkor som äldre.

De föreslagna reglerna om urvalsgrunder och platsfördelning föreslås träda i kraft vid antagningen inför höstterminen 2008.

Motionerna

Socialdemokraterna skriver i motion 2006/07:Ub17 att de ser positivt på förslaget om utökade möjligheter för högskolorna till alternativt urval. Regeringen borde dock låta genomföra en översyn gällande högskolornas användning av alternativt urval och vid behov förtydliga regelverket.

Vänsterpartiet anför i motion 2006/07:Ub18 yrkande 5 att den s.k. HA-gruppen ska finnas kvar. Regeringens förslag att avskaffa urvalsgruppen kan komma att missgynna grupper som av tradition sällan söker sig till högskolan.

Miljöpartiet menar i motion 2006/07:Ub19 yrkande 4 att regeringens förslag om att avskaffa HA-gruppen bör avslås. Man tycker inte att det bör vara ett mål i sig att så många som möjligt går direkt från gymnasie- till högskolestudier. Miljöpartiet menar vidare att det inte finns några belägg för att studenter som antagits via HA-kvoten är mindre benägna än andra att genomföra högskoleutbildning inom föreskriven tid.

I yrkande 5 framhåller Miljöpartiet att storleken på HA-kvoten kan ifrågasättas. I dag utgör den halva högskoleprovskvoten oavsett hur många som söker i respektive urvalskategori. Miljöpartiet anser att storleken på urvalsgrupperna inom högskoleprovskvoten bör vara proportionerlig med antalet sökande i respektive kategori.

Om HA-kvoten ändå avskaffas menar Miljöpartiet, enligt yrkande 6, att detta bör ske tidigast höstterminen 2010. Studenterna måste ges rimliga förutsättningar att planera sin framtid.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen godkänner regeringens förslag om urvalsgrunder och platsfördelning samt avslår motionsyrkandena.

Utskottet finner det positivt att lärosätenas möjligheter att själva besluta urvalsgrunder ökas till en tredjedel av platserna på en utbildning på grundnivå. Lärosätena kan därmed för ett större antal studenter anpassa urvalsgrunderna till specifika utbildningars krav.

Regeln om en särskild HA-grupp har inneburit att äldre sökande har gynnats framför yngre. Utskottet anser att urvalsreglernas utformning bör innebära att alla sökande oavsett ålder konkurrerar på lika villkor. Den likvärdighet som uppnås genom att HA-gruppen avskaffas bör realiseras vid antagningen till studier höstterminen 2008.

Meritvärdering

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör godkänna regeringens förslag om att riksdagens tidigare ställningstagande om meritämnen inte längre ska gälla och avslå motionsyrkandena.

Jämför reservationerna 11 (mp), 12 (v) och 13 (mp).

Gällande bestämmelser

I samband med behandlingen av propositionen *Ny värld – ny högskola* (prop. 2004/05:162) tillkännagav riksdagen för regeringen att mer avancerade gymnasiekurser samt ämnen som är relevanta för den sökta utbildningen ska kunna ge extra meritpoäng (bet. 2005/06:UbU3, rskr. 2005/06:160).

Den tidigare regeringen beslutade att högskoleförordningen fr.o.m. den 1 januari 2010 ska innehålla en bestämmelse om meritämnen (7 kap. 18 §). Meritämnena anger vilka kurser i ett ämne från gymnasial utbildning som är särskilt meriterande vid urval och ska avse fördjupning i sådant ämne. Fördjupning i matematik och vart och ett av de moderna språken franska, spanska och tyska är alltid meritämnen. Meritämnena kan också avse kurser i yrkesämnena och andra för utbildningen särskilt värdefulla kurser. Enligt högskoleförordningen (bilaga 3) ska Godkänt betyg i meritämne ge en (1) meritpoäng. Högst kan tre meritpoäng adderas till jämförelsetalet, varav två poäng ska avse matematik och ett av språken franska, spanska eller tyska.

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagens ställningstagande (bet. 2005/06:UbU3, rskr. 2005/06:160) om att mer avancerade gymnasiekurser samt ämnen som är relevanta för den sökta utbildningen ska kunna ge extra meritpoäng inte längre ska gälla.

Regeringen gör bedömningen att lägst betyget Godkänt i vissa kurser i ämnena moderna språk, engelska och matematik samt i områdeskurser bör ge meritpoäng vid urval till utbildning på grundnivå. Maximalt ska en sökande kunna få 2,5 meritpoäng. Betyg i kurser som krävs för behörighet samt i lokala kurser bör inte ge meritpoäng.

Regeringen anser att bestämmelserna om meritkurser även ska gälla för studenter som påbörjat gymnasial utbildning enligt de kursplaner som infördes i gymnasieskolan hösten 2000 och i gymnasial vuxenutbildning den 1 juli 2001.

Motionerna

Socialdemokraterna skriver i motion 2006/07:Ub17 att de förespråkar antagningsregler som premierar fördjupning i karaktärsämnena samtidigt som språk och matematik ges ökad betydelse. Partiet är dock kritiskt till propositionens förslag om meritämnena. Enligt Socialdemokraterna uppmuntrar förslaget ensidiga studier i matematik och språk på ett sätt som riskerar fördjupning och ansträngningar i karaktärsämnena. Man menar också att ungdomars utbildningsmöjligheter kommer bli avhängigt vilken gymnasieskola de går på. Därtill riskerar förslaget att öka den sociala snedrekryteringen eftersom det medför krav på en mer långsiktig och strategisk planering av framtida studier.

Vänsterpartiet menar i motion 2006/07:Ub18 yrkande 6 att kurser i vissa ämnen i gymnasieskolan inte ska kunna ge meritpoäng vid ansökan till högskoleutbildning. Partiet menar att sambandet mellan kunskaper i språk och utbildning vid högskolan är dåligt klarlagt i propositionen. Kunskaper som inte har något samband med vald utbildning borde inte premieras extra vid urvalet. Vänsterpartiet menar också att regeringens förslag

kommer att innebära att elever ges olika möjligheter att konkurrera om högskolans platser. Alla gymnasieskolor kommer inte att kunna anordna alla de kurser som ger meritpoäng.

Miljöpartiet anför i motion 2006/07:Ub19 yrkande 7 att riksdagen bör avslå regeringens förslag om att häva riksdagsbindningen gällande meritämnen. I yrkande 8, samma motion, avvisar Miljöpartiet regeringens förändringar vad gäller meritämnen med hänvisning till den pågående utredningen om en ny struktur för gymnasieskolan (dir. 2007:8). Förändringar avseende meritämnen bör inte beslutas innan den planerade gymnasiereformen genomförs.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen godkänner regeringens förslag om att tidigare riksdagsbindning ska hävas samt avslår motionsyrkandena.

Utskottet anser att beslut om regler gällande meritpoäng bör vara regeringens ansvar. Riksdagens tidigare ställningstagande gällande meritämnen bör därför inte längre gälla.

Regeringens aviserade beslut gällande meritpoäng innebär att extra poäng tilldelas för kurser i moderna språk, engelska, matematik samt för områdeskurser. Med de sistnämnda menas gymnasiekurser som innebär en tydlig fördjupning eller specialisering i förhållande till sökt utbildning. Därmed uppmuntras fördjupning i gymnasieskolans karaktärsämnen om dessa har betydelse för den högskoleutbildning som studenten sedan söker.

Bedömningen att kurser i moderna språk bör ge meritpoäng motiveras av språkkunskapernas ökade betydelse i en globaliserad värld. Samtidigt visar statistik att allt färre elever väljer att studera språk. Enligt utskottets mening är det därför motiverat att införa ett system med meritpoäng som uppmuntrar språkstudier.

Vad gäller alla gymnasieelevers möjligheter att välja bland samtliga kurser som ger meritpoäng anger gymnasieförordningen (5 kap. 19 §) att Skolverket, efter samråd med Högskoleverket, får meddela föreskrifter om att sådana kurser som är av betydelse för högskolestudier ska erbjudas inom utrymmet för valbara kurser eller individuella val.

Utskottet anser inte att systemet med meritpoäng bör invänta den planerade reformen av gymnasieskolan. Behovet av att snarast uppmuntra gymnasieelever till fördjupade studier i språk och matematik motiverar att systemet med meritkurser bör införas inför antagningen till högskolan höstterminen 2010.

Ändring i högskolelagen till följd av en ny utbildnings- och examensstruktur

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör anta regeringens förslag till lag om ändring i högskolelagen (1992:1434) och lag om ändring i lagen (2007:000) om ändring i högskolelagen (1992:1434).

Propositionen

Regeringen föreslår en ändring i högskolelagen till följd av riksdagens beslut att införa en ny utbildnings- och examensstruktur (prop. 2004/05:162, bet. 2005/06:UbU3).

Enligt bestämmelsen i 1 kap. 11 a § högskolelagen (1992:1434) ska Högskoleverket, om det inte längre finns förutsättningar att utfärda *en generell examen i ett viss huvudämne eller med en viss inriktning eller en yrkesexamen*, anmoda högskolan att inom viss tid avhjälpa bristerna. Eftersom en ny examenskategori har införts, konstnärliga examina, behöver bestämmelsen revideras. Lagrummet behöver också ändras eftersom begreppet huvudämne inte längre används i examensbeskrivningarna. Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att bestämmelsen ändras till att i stället nyttja begreppet *en viss examen*. Lagen förslås träda i kraft den 1 juli 2007.

Regeringen har i propositionen *Högskoleutbildning av officerare m.m.* (prop. 2006/07:64) föreslagit att Försvarshögskolan inrättas som en högskola under högskolelagen. Förslaget avser bl.a. 1 kap. 11 a § och föreslås träda i kraft den 1 januari 2008.

För att båda propositionernas ändringar i 1 kap. 11 a § högskolelagen (1992:1434) ska träda i kraft på det sätt som avsetts föreslår regeringen av lagstiftningstekniska skäl att riksdagen antar ett förslag till lag om ändring i lagen (2007:000) om ändring i högskolelagen (1992:1434). Förslaget inbegriper en mindre språklig ändring.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lagändringar.

Regeringens lagförslag är en anpassning till införandet av den nya utbildnings- och examensstruktur som gäller all högskoleutbildning fr.o.m. den 1 juli 2007.

Lärarexamen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkandet om lärarexamen.

Jämför reservation 14 (v) och särskilt yttrande (s, mp).

Propositionen

Regeringen redovisar i propositionen sitt beslut om inplacering av lärarexamina i den nya utbildnings- och examensstruktur som gäller all högskoleutbildning fr.o.m. den 1 juli 2007. Beslutet innebär att lärarexamen med inriktning mot undervisning i yrkesämnena i gymnasieskolan (180 högskolepoäng) samt mot förskola, förskoleklass och fritidshem (210 högskolepoäng) inplaceras på grundnivå. Lärarexamen med inriktning mot undervisning i grundskolans tidigare år leder till lärarexamen på grundnivå (210 högskolepoäng) eller på avancerad nivå (240 högskolepoäng). Lärarexamen med inriktning mot undervisning i grundskolans senare år och i gymnasieskolan inplaceras på avancerad nivå.

Motionen

Vänsterpartiet menar i motion 2006/07:Ub18 yrkande 7 att lärarexamen med inriktning mot undervisning i förskola, förskoleklass, grundskolans tidigare år samt undervisning i modersmål bör förlängas och därmed tillhöra avancerad nivå. Partiet menar att regeringens beslut saknar förankring bland såväl högskolor som en stor del yrkesverksamma lärare. Beslutet är även till nackdel för alla elever som behöver välutbildade lärare.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandet.

Vid behandlingen av propositionen *Ny värld – ny högskola* (prop. 2004/05:162) var utskottet av uppfattningen att lärarutbildningens inplacering i den nya utbildnings- och examensstrukturen borde övervägas ytterligare (bet. 2005/06:UbU3). Utskottet ansåg att regeringen borde återkomma med förslag till lösning.

Enligt högskolelagen (1992:1434) ska examina avläggas på grundnivå, avancerad nivå eller forskarnivå. Högskolelagen anger att det är regeringen som meddelar föreskrifter om vilka examina som får avläggas och på vilken nivå de ska avläggas (1 kap. 10 a §). Föreskrifterna återfinns i examensordningen, som är en bilaga till högskoleförordningen (1993:100).

Med anledning av utskottets ställningstagande gällande lärarexamen återkommer regeringen i proposition 2006/07:107 med en redovisning av hur lärarexamens inplacering i den nya utbildnings- och examensstrukturen har lösts. Utgångspunkten för regeringens beslut har varit utbildningsinriktning-

arnas hittillsvarande längd. Förslaget har remissbehandlats. I propositionen aviserar regeringen en kommande utredning av lärarutbildningen, vilken kan leda till mer omfattande förändringar av densamma.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Förslag om avslag på propositionen, punkt 1 (s)

av Marie Granlund (s), Mikael Damberg (s), Louise Malmström (s), Ibrahim Baylan (s), Peter Hultqvist (s) och Thomas Strand (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår proposition 2006/07:107. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:Ub17.

Ställningstagande

Regeringen har nyligen beslutat att utreda gymnasieskolans struktur och utbildningar. Enligt direktiven (2006/07:8) ska tre olika huvudinriktningar finnas som var och en leder till gymnasieexamen: studieförberedande program, yrkesförberedande program samt lärlingsutbildning. Utredaren ska lämna förslag på vilka program och inriktningar som bör finnas. Därtill ska utredaren även lämna förslag gällande betygssystemets utformning i gymnasieskolan och i gymnasial vuxenutbildning. Socialdemokraterna anser att det är olämpligt att lämna förslag på förändrade tillträdesregler till högskolan innan Gymnasieutredningens arbete är avslutat. Regeringens proposition skapar osäkerhet kring vilka regler som kommer att gälla och bör därför avslås i sin helhet.

Socialdemokraterna är även kritiska till flera av de förslag som propositionen innehåller. Vi anser bl.a. att 25:4-regeln bör finnas kvar som behörighetsgrund för högskolestudier. Regeln bidrar till mångfald och kvalitet inom högskolan samt uppmuntrar till rörlighet mellan arbetsliv och studier. Liksom majoriteten av remissinstanserna konstaterar vi att 25:4-regeln är administrativt lätthanterlig, kostnadseffektiv, rättssäker och allmänt accepterad.

Vad gäller meritvärdering anser Socialdemokraterna att det är viktigt att antagningsreglerna till högskolan premierar fördjupning i karaktärsämnen, språk och matematik. Regeringens förslag är dock illa utformat, bl.a. eftersom det missgynnar elever på yrkesorienterade program som vill fortsätta med högskolestudier. Förslaget innebär också att språkval som gjorts i årskurs sex får stor betydelse för möjligheterna att senare i livet studera på högskolan. Socialdemokraterna menar att det finns en stor risk att de

förändringar som regeringen presenterar i propositionen leder till att social tillhörighet, bostadsort och val av skola blir alltför avgörande för vilka som i framtiden kommer att fortsätta till högre studier.

2. Utredning gällande högskolebehörighet, punkt 2 (v)

av Rossana Dinamarca (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:Ub18 yrkande 1.

Ställningstagande

Det underlag som regeringens proposition baseras på är bristfälligt. Bättre analyser behövs om vilka orsakssamband som råder mellan förkunskapskrav och förmåga att tillgodogöra sig högre studier. Även studenternas bakgrund och högskolans undervisning behöver studeras i sammanhanget. Därför bör det tillsättas en utredning med uppdraget att analysera frågan om högskolebehörigheter.

3. Grundläggande behörighet på grund av slutbetyg, punkt 3 (v, mp)

av Rossana Dinamarca (v) och Mats Pertoft (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag gällande grundläggande behörighet. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:Ub19 yrkande 1, bifaller delvis motion 2006/07:Ub18 yrkande 2 och avslår proposition 2006/07:107 punkt 3.

Ställningstagande

Förändringar i grundläggande behörighet bör inte ske förrän utredningen om en reformerad gymnasieskola är överlämnad (dir. 2007:8). Även behörighetskraven vad gäller yrkeshögskolor måste beaktas i sammanhanget. Utbildningssystemet behöver tydliga spelregler, och det är olyckligt om riksdagen beslutar om nya regler som kan komma att förändras redan om ett par år.

4. Samlat betygsdokument från gymnasial vuxenutbildning, punkt 4 (v)

av Rossana Dinamarca (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:Ub18 yrkande 3.

Ställningstagande

Samlat betygsdokument från gymnasial vuxenutbildning bör vara kvar som behörighetsgivande dokument. Regeringens planer på att avskaffa denna möjlighet för behörighet försvårar för dem som har studerat inom vuxenutbildningen att söka till högskolan. Dessutom finns inget som tyder på att ett slutbetyg säger mer om vilka möjligheter en studerande har att tillgoda-göra sig högskoleutbildning än vad ett samlat betygsdokument gör.

5. Grundläggande behörighet på grund av ålder och arbetslivserfarenhet, punkt 5 (v)

av Rossana Dinamarca (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:Ub18 yrkande 4 och avslår proposition 2006/07:107 punkt 4 och motion 2006/07:Ub19 yrkande 2.

Ställningstagande

Den s.k. 25:4-regeln bidrar till att bryta social och etnisk snedrekrytering och bör därför finnas kvar. Dessutom är regeringens förslag att ersätta regeln med bedömningar av reell kompetens tvivelaktigt utifrån ett rättssäkerhetsperspektiv. Metoderna för bedömning av reell kompetens skiljer sig åt mellan lärosätena och riskerar att bli subjektiva.

6. Grundläggande behörighet på grund av ålder och arbetslivserfarenhet, punkt 5 (mp)

av Mats Pertoft (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag om grundläggande behörighet på grund av ålder och arbetslivserfarenhet. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:Ub19 yrkande 2 och avslår proposition 2006/07:107 punkt 4 och motion 2006/07:Ub18 yrkande 4.

Ställningstagande

Den s.k. 25:4-regeln bör tills vidare finnas kvar. Miljöpartiet är förvisso positivt inställt till bedömningar av reell kompetens, men anser att metoderna för sådana bedömningar behöver utvecklas innan 25:4-regeln kan avskaffas. Det kommer även att dröja ett antal år innan ett sådant system blir allmänt känt bland potentiella sökande.

7. Tidpunkt för avskaffandet av grundläggande behörighet på grund av ålder och arbetslivserfarenhet, punkt 6 (mp)

av Mats Pertoft (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Under förutsättning av bifall till propositionens förslag om avskaffande av grundläggande behörighet på grund av ålder och arbetslivserfarenhet tillkännager riksdagen för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen om tidpunkten för avskaffandet. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:Ub19 yrkande 3.

Ställningstagande

Om 25:4-regeln avskaffas ska förändringen träda i kraft tidigast år 2010. Personer som planerar att söka till högskolan måste ges skäligen planeringsförutsättningar.

8. Platsfördelning inom högskoleprovskvoten, punkt 8 (mp)

av Mats Pertoft (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:Ub19 yrkande 5.

Ställningstagande

Urvalsgruppen för sökande med resultat från högskoleprovet i kombination med arbetslivserfarenhet (HA-gruppen) bör inte utgöra halva högskoleprovskvoten. Risker är att unga sökande i allt större ungdomskullar hamnar i en sämre konkurrenssituation än äldre personer med arbetslivserfarenhet. Storleken på urvalsgrupperna inom denna kvot bör därför stå i proportion till antalet sökande i varje kategori.

9. Urvalsgruppen för sökande med resultat från högskoleprovet i kombination med arbetslivserfarenhet, punkt 9 (v, mp)

av Rossana Dinamarca (v) och Mats Pertoft (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:Ub18 yrkande 5, bifaller delvis motion 2006/07:Ub19 yrkande 4 och avslår proposition 2006/07:107 punkt 5 i denna del.

Ställningstagande

Urvalsgruppen för sökande med resultat från högskoleprovet i kombination med arbetslivserfarenhet (HA-gruppen) ska finnas kvar. Regeringens förslag att avskaffa urvalsgruppen kommer att missgynna individer i grupper som sällan söker sig till högskolan.

10. Tidpunkt för avskaffandet av urvalsgruppen för sökande med resultat från högskoleprovet i kombination med arbetslivserfarenhet, punkt 10 (mp)

av Mats Pertoft (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Under förutsättning av bifall till propositionens förslag om avskaffande av urvalsgruppen för sökande med resultat från högskoleprovet i kombination med arbetslivserfarenhet tillkännager riksdagen för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om tidpunkten för avskaffandet. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:Ub19 yrkande 6.

Ställningstagande

Studenter måste ges rimliga möjligheter att planera framtida utbildnings- och yrkesval. Om HA-kvoten avskaffas ska därför förändringen träda i kraft tidigast år 2010.

11. Riksdagens tidigare ställningstagande om meritämnen, punkt 11 (mp)

av Mats Pertoft (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag om att riksdagens tidigare ställningstagande gällande meritämnen inte längre ska gälla. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:Ub19 yrkande 7 och avslår proposition 2006/07:107 punkt 6.

Ställningstagande

Riksdagens ställningstagande (bet. 2005/06:UbU3, rskr. 2005/06:160) om tilldelning av meritpoäng för mer avancerade gymnasiekurser samt ämnen som är relevanta för sökt utbildning ska fortsatt gälla.

12. Meritvärdering, punkt 12 (v)

av Rossana Dinamarca (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:Ub18 yrkande 6 och avslår motion 2006/07:Ub19 yrkande 8.

Ställningstagande

Kurser i vissa ämnen i gymnasieskolan ska inte kunna ge extra meritpoäng vid urval till utbildningar i högskolan. Alla gymnasieskolor har inte förutsättningar att anordna samtliga kurser i ämnen som ger meritpoäng. Belägg saknas också för att språkstudier generellt gör att studenter tillgodo gör sig högskoleutbildning på ett bättre sätt.

13. Meritvärdering, punkt 12 (mp)

av Mats Pertoft (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:Ub19 yrkande 8 och avslår motion 2006/07:Ub18 yrkande 6.

Ställningstagande

Regeringen har aviserat en större gymnasiereform och har med anledning av detta tillsatt en utredning som ska lämna förslag på hur reformen ska genomföras. Innan denna förändring genomförts bör inga nya regler om meritvärdering beslutas.

14. Lärarexamen, punkt 15 (v)

av Rossana Dinamarca (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:Ub18 yrkande 7.

Ställningstagande

Lärarytbildningen för arbete i förskola, förskoleklass, grundskolans tidigare år, fritidshem samt undervisning i modersmål bör förlängas och tillhöra avancerad nivå. Regeringens beslut är till nackdel för alla elever som behö-

ver välutbildade lärare. Beslutet gällande lärarexaminas inplacering i den nya utbildnings- och examensstrukturen saknar också förankring bland såväl högskolor som en stor del av de yrkesverksamma lärarna.

Vänsterpartiet anser vidare att regeringen inte handlagt frågan om lärarexamina på det sätt som avsågs i utbildningsutskottets betänkande 2005/06: UbU3. I proposition 2006/07:107 redovisar regeringen sitt redan fattade beslut, i stället borde den ha återkommit till riksdagen med ett förslag till lösning.

Särskilt yttrande

Lärarexamen, punkt 15 (s, mp)

Marie Granlund (s), Mikael Damberg (s), Louise Malmström (s), Ibrahim Baylan (s), Peter Hultqvist (s), Mats Pertoft (mp) och Thomas Strand (s) anför:

I utbildningsutskottets betänkande 2005/06:UbU3 behandlas frågan om hur lärarexamen ska placeras in i det nya examenssystemet. Utskottet ansåg att frågan borde övervägas ytterligare och att regeringen därför borde återkomma med förslag till lösning. Socialdemokraterna och Miljöpartiet ställer sig kritiska till att regeringen inte har handlagt frågan på ett sätt som, enligt vår mening, avsågs i tillkännagivandet.

Vi invänder inte emot att inplaceringen av lärarutbildningen i det nya examenssystemet är ett regeringsbeslut. Men regeringen borde ha återkommit till riksdagen innan beslut fattades så att riksdagen hade möjlighet att yttra sig innan frågan var avgjord. I stället redovisar regeringen sitt redan fattade beslut i propositionen 2006/07:107 *Vägar till högskolan för kunskap och kvalitet*.

Eftersom riksdagen inte fick möjlighet att framhålla sin åsikt i frågan innan beslutet fattades vill vi här redogöra för vårt ställningstagande.

Vi anser att all lärarutbildning ska hålla toppklass. För att nå dit måste lärarutbildningen vara sammanhållen. Kopplingen mellan forskning och själva lärandet måste finnas på alla nivåer. Även studenter som läser till lärare verksamma i förskola, förskoleklasser och fritidshem samt lärare som undervisar i hemspråk bör redan nu ges samma möjligheter som lärare med inriktning mot grundskolans tidigare år att välja studier på avancerad nivå.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2006/07:107 Vägar till högskolan för kunskap och kvalitet:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i högskolelagen (1992:1434).
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2007:000) om ändring i högskolelagen (1992:1434).
3. Riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om grundläggande behörighet på grund av slutbetyg (avsnitt 5.3.1).
4. Riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om grundläggande behörighet på grund av ålder, arbetslivserfarenhet och kunskaper i svenska och engelska (avsnitt 5.3.3).
5. Riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om urvalsgrunder och platsfördelning (avsnitt 5.4.1).
6. Riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om att riksdagens tidigare ställningstagande om meritämnen inte längre skall gälla (avsnitt 5.5.1).

Följdmotioner

2006/07:Ub17 av Marie Granlund m.fl. (s):

Riksdagen avslår proposition 2006/07:107 Vägar till högskolan för kunskap och kvalitet.

2006/07:Ub18 av Rossana Dinamarca m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om en utredning angående högskolebehörighet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att reglerna för grundläggande behörighet till högskola ej ska förändras.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att ett samlat betygsdokument från gymnasial vuxenutbildning ska vara kvar som behörighetsgivande dokument.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att den s.k. 25:4-regeln ska finnas kvar.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att den s.k. HA-gruppen ska finnas kvar.

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att kurser i vissa ämnen i gymnasieskolan ej ska kunna ge extra meritpoäng vid urval till utbildningar i högskolan.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om förlängning av lärarexamen med inriktning mot undervisning i förskola, förskoleklass, grundskolans tidigare år och fritidshem samt undervisning i modersmål.

2006/07:Ub19 av Mats Pertoft m.fl. (mp):

1. Riksdagen avslår regeringens förslag om att det för grundläggande behörighet till högskolan ska krävas godkänt i kärnämneskurserna svenska, svenska som andraspråk, engelska och matematik.
2. Riksdagen avslår regeringens förslag om att ta bort den s.k. 25:4-regeln.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att om 25:4-regeln tas bort ska förändringen inte träda i kraft tidigare än 2010.
4. Riksdagen avslår regeringens förslag om att HA-kvoten ska tas bort.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att storleken på urvalsgrupperna inom högskoleprovskvoten bör stå i proportion till antalet sökande i respektive kategori.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att om HA-kvoten tas bort ska förändringen inte träda i kraft tidigare än 2010.
7. Riksdagen avslår regeringens förslag om hävande av riksdagsbindning gällande meritämnen.
8. Riksdagen avslår regeringens samtliga förslag till förändringar rörande meritämnen med hänvisning till pågående utredningar.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i högskolelagen
(1992:1434)

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 11 a § högskolelagen (1992:1434) skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***1 kap.**11 a §¹

Om det inte längre finns förutsättningar enligt 11 § andra stycket första meningen att utfärda en *generell examen i ett visst huvudämne eller med en viss inriktning eller en yrkesexamen*, skall Högskoleverket anmoda högskolan att inom viss tid avhjälpa bristerna.

Om det inte längre finns förutsättningar enligt 11 § andra stycket första meningen att utfärda en *viss examen*, skall Högskoleverket anmoda högskolan att inom viss tid avhjälpa bristerna.

Finns bristerna helt eller till väsentlig del kvar efter den tid som sägs i första stycket, får regeringen besluta att högskolan inte längre får utfärda en sådan examen som bristerna avser. Regeringen får meddela föreskrifter om att någon annan myndighet får besluta om detta. Om det meddelas ett beslut om att en högskola inte längre får utfärda en examen, får dock högskolan också därefter utfärda examen för de studenter som har påbörjat sin utbildning vid den högskolan före beslutet. Detta gäller dock bara om utbildningen omfattar ett program eller en kurs som kan leda fram till en sådan examen som beslutet avser.

Frågor som avses i andra stycket skall avgöras av regeringen, om de avser Sveriges lantbruksuniversitet. Därvid får regeringen ta hänsyn också till om det i ett rikstäckande perspektiv finns ett allmänt intresse av att examina får utfärdas vid Lantbruksuniversitetet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2007.

¹ Senaste lydelse 2006:173.

Förslag till lag om ändring i lagen (2007:000) om ändring i högskolelagen (1992:1434)

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 11 a § högskolelagen (1992:1434) i stället för dess lydelse i lagen (2007:000) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2006/07:64

Föreslagen lydelse

1 kap.

11 a §

Om det inte längre finns förutsättningar enligt 11 § andra stycket första meningen att utfärda en *generell* examen i ett visst huvudämne eller med en viss inriktning eller en yrkesexamen, skall Högskoleverket *anmoda* högskolan att inom viss tid avhjälpa bristerna.

Om det inte längre finns förutsättningar enligt 11 § andra stycket första meningen att utfärda en *viss* examen, skall Högskoleverket *uppmåna* högskolan att inom viss tid avhjälpa bristerna.

Finns bristerna helt eller till väsentlig del kvar efter den tid som sägs i första stycket, får regeringen besluta att högskolan inte längre får utfärda en sådan examen som bristerna avser. Regeringen får meddela föreskrifter om att någon annan myndighet får besluta om detta. Om det meddelas ett beslut om att en högskola inte längre får utfärda en examen, får dock högskolan också därefter utfärda examen för de studenter som har påbörjat sin utbildning vid den högskolan före beslutet. Detta gäller dock bara om utbildningen omfattar ett program eller en kurs som kan leda fram till en sådan examen som beslutet avser.

Frågor som avses i andra stycket skall avgöras av regeringen, om de avser Sveriges lantbruksuniversitet eller Försvarshögskolan. Därvid får regeringen ta hänsyn också till om det i ett rikstäckande perspektiv finns ett allmänt intresse av att examina får utfärdas vid Lantbruksuniversitetet respektive Försvarshögskolan.